

Żywność

Jesteś tym, co jesz. A czy wiesz, jak opakowanie wpływa na twoje jedzenie?

Monika Waluś 18 lutego 2022 | 05:46

Pakowane warzywa i owoce (123RF)

Wkładając w sklepie do koszyka produkty żywnościowe, coraz częściej zwracamy uwagę na ich jakość i świeżość. Ale rzadko zdajemy sobie sprawę z tego, jaki wpływ na to, co jemy, ma opakowanie.

Często stajemy przed dylematem: chcielibyśmy żyć bardziej eko, staramy się produkować mniej śmieci, przechodzimy na dietę bogatą w owoce i warzywa - i co się okazuje? Plastikowych kubków po wege jogurtach, folii, w którą owinięte są brokuły, albo kartonów po mlekach roślinnych jest taka masa, że góra odpadów jak była, tak jest.

Z danych Polskiego Instytutu Ekonomicznego wynika, że w Polsce produkuje się 6 mln ton opakowań rocznie. Każdy z nas w ciągu 12 miesięcy zużywa 160 kg opakowań.

Bezpieczeństwo opakowań

Oczywiście jest wyjście z tej sytuacji - wystarczy codziennie zaopatrywać się w świeże produkty na lokalnym rynečku czy warzywniaku, do którego zabierzemy wielorazowe torby czy pojemniki. Jednak w zabieganym świecie nie każdy może pozwolić sobie na to, by zakupy robić codziennie, a to właśnie opakowania sprawiają, że możemy dłużej przechowywać produkty spożywcze bez utraty ich jakości. Obecnie ponad 98 proc. produktów, które trafiają na rynek konsumencki, wymaga opakowania. To ono chroni je przed zanieczyszczeniem, dostępem szkodników, wilgocią, a przy tym pomaga zachować najlepszej jakości walory odżywcze oraz smakowe. Jednak nie bez znaczenia dla bezpieczeństwa tego, co jemy, jest to, z czego wykonane jest opakowanie.

PARTNERZY:

GOODVALLEY

Home of Quality

PARTNERZY MERYTORYCZNI:

Banki Żywności

Jeszcze nigdy w historii cywilizacji nie jedliśmy tak dużo i tak tanio. Rozwój rolnictwa przemysłowego sprawił, że żywności jest bardzo dużo. Jemy na potęgę i na potęgę wyrzucamy jedzenie. **Cena taniego jedzenia jest jednak bardzo wysoka.** To nie tylko emisje gazów cieplarnianych, które w znaczący sposób wpływają na kryzys klimatyczny, ale również zanieczyszczenie wód nawozami sztucznymi, lasy karczowane na potrzeby nowych upraw, rabunkowa gospodarka morska i cierpienie zwierząt, stłoczonych w hodowlach przemysłowych. **W kolejnej odsłonie naszego cyklu JednaPlaneta. JednoŻycie będziemy rozmawiać o głębokim kryzysie żywnościowym,** którego nie są już w stanie przesłonić wypełnione po brzegi sklepowe półki i lodówki.
Redakcja „Gazety Wyborczej”

Skąd jako konsumenci możemy mieć pewność, że folia, plastikowy kubek czy karton nie wpływa negatywnie na żywność? Wymagania, jakie muszą spełnić opakowania, które mają kontakt z produktami spożywczymi, określają przede wszystkim dyrektywy i rozporządzenia unijne, rozporządzenia krajowe oraz normy i standardy międzynarodowe. Obecnie to na producencie opakowań oraz producencie żywności spoczywa obowiązek kontroli, czy materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością spełniają wszystkie wymogi.

- Zgodnie z ogólną zasadą takie materiały i wyroby powinny być produkowane zgodnie z dobrą praktyką produkcyjną (czyli zbiorem standardów określonych dla wytwarzania danych materiałów). Ponadto materiały użyte do produkcji opakowania nie powinny migrować do samej żywności. Może to bowiem zagrażać jej bezpieczeństwu oraz pogarszać jej właściwości (np. smak czy zapach) - mówi Patryk Kalinowski, prawnik w Centrum Prawa Żywnościowego i Produktowego "Food Law".

Jak podkreśla, nie ma jednak ogólnego obowiązku zatwierdzania opakowań. Jedynie w niektórych przypadkach konieczne jest uzyskanie zezwolenia od Komisji Europejskiej. - Dodatkowo wiele kategorii opakowań (materiał lub wyrób do kontaktu z żywnością z tworzyw sztucznych czy ceramiki) musi być zaopatrzone w deklarację zgodności. Jest to dokument, w którym opisuje się opakowanie i wskazuje jego zgodność z odpowiednimi wymogami prawnymi - zaznacza Kalinowski.

Ze szkła, metalu i tworzyw sztucznych

Najczęściej do produkcji opakowań wykorzystywane są metal, papier, szkło oraz tworzywa sztuczne. I choć powszechnie wiadomo, że to plastik najbardziej szkodzi środowisku, to każdy z tych materiałów ma zalety i wady.

Żywność przechowywana w opakowaniu wykonanym ze szkła długo zachowuje walory smakowe i aromatyczne. Jako że szkło produkuje się z piasku, wapienia i węgla sodu, nadaje się do recyklingu. Ale niestety, w Polsce wciąż zbyt mało szklanych opakowań podlega ponownej obróbce.

Rodzima branża szklarska stawia sobie za cel poziom 90 proc. opakowań szklanych poddanych recyklingowi w 2030 r. Ale dziś przetwarzamy zaledwie 57 proc. szklanych butelek i słoików, co daje nam niechlubne piąte miejsce od końca w UE - wyliczyła Europejska Federacja Opakowań Szklanych (FEVE), która zbadała, jak Unii Europejskiej wychodzi recykling szkła.

Podobne właściwości do szkła mają opakowania metalowe. Są powszechnie stosowane do pakowania konserw i produktów z długim terminem ważności. Jednak produkcja puszek jest bardzo energochłonna.

Najczęściej żywność pakowana jest w opakowaniach z tworzyw sztucznych - konsumentów informuje o tym symbol: trzy strzałki tworzące trójkąt. W środku umieszczona jest cyfra od 1 do 7, która oznacza rodzaj użytego tworzywa sztucznego, np. HDPE, PP czy PET. Opakowania z tworzyw sztucznych są lekkie, wytrzymałe, łatwe i tanie w produkcji, ale przez to na tyle powszechne, że szkodzą planecie.

Badaczki z Politechniki Łódzkiej stworzyły innowacyjne jadalne opakowania z odpadów roślinnych Fot. Joanna Grzelczyk / Źródło: zu.p.lodz.pl

Ekologiczne to ekonomiczne

Większa świadomość konsumentów na temat wpływu opakowań na środowisko wpływa na ich wybory przy sklepowej ladzie, a co za tym idzie - wymusza zmiany na samych producentach żywności.

Zdaniem Michała Mikołajczyka, dyrektora ds. sprzedaży i marketingu w Rekopol Organizacja Odzysku Opakowań, producenci zdają sobie sprawę z tego, że obok ceny, jakości czy znajomości marki o wyborze ich produktu przez konsumentów coraz częściej decydują także kwestie środowiskowe. Jednak dopiero zmiany prawne, które pociągają za sobą konsekwencje finansowe dla firm, sprawiają, że ich dyrektorzy skłaniają się do proekologicznych zmian. - Łatwiej producentowi zdecydować o wprowadzeniu zmian, jeżeli wiadomo, że wkrótce wejdą regulacje mówiące o tym, że im mniej przyjazne środowisku opakowanie, im mniej nadające się do recyklingu, tym przedsiębiorca poniesie większe koszty - uważa Mikołajczyk.

Rozwiązaniem, które mogłoby pogodzić ekologiczne postawy z troską o bezpieczeństwo, mogłoby być ponowne wykorzystanie opakowań powstałych z tworzyw sztucznych.

Częściowo producentów obligują już do tego unijne przepisy związane m.in. z promowaniem gospodarki o obiegu zamkniętym czy rewolucją antyplastikową, która ma skłonić do wykorzystywania recyklatów. - Ich użycie jest coraz bardziej powszechne na przykład w produkcji butelek (rPET), tym bardziej że nowe regulacje w Polsce (w trakcie projektowania jest nowelizacja ustawy o gospodarce opakowaniami) będą nakładały obowiązek stosowania określonej ilości takiego surowca w butelkach. Co więcej, z roku na rok ta minimalna ilość ma wzrastać, a niewykluczone, że taki obowiązek zostanie wprowadzony również dla innych rodzajów opakowań - zaznacza Patryk Kalinowski.

Drugie życie opakowania

Michał Mikołajczyk wylicza, że z około 160 mln ton odpadów, które są corocznie w Polsce wytwarzane, 5,5 mln ton stanowią odpady opakowaniowe, z czego 1,1 mln ton stanowiły opakowania z tworzyw sztucznych. Jak wyglądał ich poziom recyklingu? Jeżeli chodzi o odpady typu PET, jest się czym pochwalić, bo drugie życie zyskało ok. 50 proc. z nich. Jest to jedno z łatwiejszych do przetworzenia tworzyw sztucznych, bo poziom recyklingu folii czy palet już nie przedstawia się tak obiecująco.

Mikołajczyk uważa jednak, że nie tylko recykling może być pomocny w znalezieniu kompromisu między ekologią a bezpieczeństwem, jakie zapewniają opakowania. - Nie ma możliwości, by uniknąć wytwarzania opakowań z tworzyw sztucznych, ale chodzi o to, by były one produkowane z możliwie najbardziej zrównoważonych materiałów. Istotne jest także wyeliminowanie opakowań uciążliwych lub nadmiernych, czyli np. pakowania czegoś podwójnie albo w zbyt duże w stosunku do produktu opakowania - wyjaśnia.

Ekspert z Rekopol uważa, że bardzo istotnym etapem, decydującym o tym, czy materiał będzie mógł być ponownie użyty w opakowaniu, jest więc jego odpowiednie zaprojektowanie. - 80 proc. losu opakowania, a przede wszystkim odpadu opakowaniowego decyduje się na etapie projektowania. Jednak także od nas jako konsumentów zależy to, co się z odpadem stanie po tym, gdy zostanie przez nas wykorzystany - zaznacza Mikołajczyk. I dodaje, że nie chodzi tylko o to, czy opakowanie wrzucimy do kosza w odpowiednim kolorze, ale o to, czy opakowania nie zanieczyścimy, np. wrzucając cytrynę czy niedopałki papierosa do plastikowej butelki.

Jakie muszą spełniać wymogi pochodzące z recyklingu opakowania, które będą miały kontakt z żywnością? - Istnieją szczegółowe przepisy dotyczące tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu, otrzymane w wyniku obróbki mechanicznej, czyli tzw. recyklingu mechanicznego. Uzyskiwany w takich procesach surowiec, na przykład wspomniany już rPET, jeśli ma być ponownie wykorzystany do produkcji opakowań żywności, to musi uzyskać unijne zezwolenie i być objęty systemem jakości zgodnie z dobrymi praktykami produkcyjnymi - wyjaśnia Kalinowski.